

Örkény István

„MŰVELD A CSODÁT, NE MAGYARÁZD”

Nagy Lászlóról

Bennem Nagy László: a bőség és a nyár, a július vége és Szigliget. Máskülönben alig-alig jöttünk össze, de már belátatlan évek óta egy időben jártunk le a szigligeti Alkotóházba. A dátumokat már télen egyeztetjük, mindig a július végi két hetet választottuk, és mindig ugyanazokat a szobákat kértük, ugyanazon a folyosón; ő az épület sarkán lévő, én a tőle kettővel innen fekvőt, a 20-ast. Igaz, mi még aludtunk, amikor ő és Margitka kora hajnalban lementek, hogy bevezessenek a tóra, de napközben egy lépést se tehetünk, hogy a másik ne tudjon róla. Ablakaink a hátsó kertre, az autóparkolóhelyre nyíltak; aki a másikat menni vagy hazajönni látta, az ablakpárkányra könyökölve ráérősen, hosszan és behatóan elbeszélgett vele.

Ő, akár a tóról, akár egy magányos sétáról tért vissza, mindig hozott valami hírt, számomra újat, szenzációsat. Nem pletykát, újsághírt, futó eseményt; ő mindig a világmindenség-ből jött haza, s beszámolt az ott látottakról, fákról, madarokról, gyomokról, gyíkokról, virágokról – az öröktől fogva való és örökkévaló természetéről, amelyben, sajnos, nem vagyok otthonos. Mit tudtam én a vadibolyáról, cirokról, nyúlóskáról? A fináncbogárról? A közösséges faligyíkról? A kőrishogárról, mely – kőrisha híján – az orgonák zöldjét is kopaszra rágja? Mosolygott, s élvezte csodálkozásomat, én meg az ő mindenben jártosságát, a költőben a prózai mindentudást.

Pedig épp ő és a nemzedékében hozzá közel állók a képzelt sosem álmodott tágasságába röpitették föl költészetünket.

A száz évvel ezelőtt készült Czuczor–Fogarasi-szótár már 110 000-nél több szócikkből áll. Mekkora lehet Nagy Lászlóék szótára, s hozzáértve, hogy a költőnek minden szava kép is, van-e egyáltalán határa, számokban is kifejezhető gazdagsága látomásainak? Mi, olvasók, egy új honfoglalásnak vagyunk szemtanúi. Oly „tárgyilagos” hagyományú líránk néhány költőnk vezette hadjáratban meghódította és megszállta az álmok birodalmát.

Az viszont közülük talán csak Nagy László sajátja, hogy látomásai mögött mindig ott érződik a tapasztalat. Az is, amit – Freud szerint – még gyermekként megkapott, s az, amit – például Szigligeten – ehhez hozzá szerzett. Képzeteének tágassága felmérhetetlen, de, mint a repülőgép pilótája, állandó összeköttetést tart a földi irányító központtal. Így lesz költői világa egyszerre valóság és látomás. A Szigligeten látott cirok így válik „vér-pepitává”, a mozdony „szívárványszoknyássá”, „jajgatóvá” a vadbükköny, „jégcsap-agyarúakká” a fellegek, s ejtik le „gyenge-reptű szárnytollak” a porhó finom pelyheit.

De miért is magyarázzuk? Fogadjuk el ezt a költői csodát, és őrizzük meg – hiszen a miénk lett – a költészet új és végtelen birodalmát. Nekem ő volt a nyár és a bőség; most fagyos földre fogjuk eltemetni. Ne tessük el vele, amit tőle kaptunk. Ő írta egyszer, még fiatalon: „Nagy baj lesz, ha újra / befagy az álmok tengere.” Most ő elment, de itt maradt a tél. Mi vár a tengerekre?

■ (Élet és Irodalom, 1978/5.)